

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.591.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 13488 Pani Posłanki Lidii Czechak, w sprawie niespełnienia obietnicy podwyższenia renty socjalnej do poziomu minimalnego wynagrodzenia, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej systematycznie wprowadza do porządku prawnego regulacje przewidujące dodatkowe wsparcie osób z niepełnosprawnościami, dostosowując jego formy i zakres do zmieniającej się sytuacji społecznej i ekonomicznej. Działania te, kierowane do grup szczególnie wrażliwych, podejmowane są w ramach systemu pomocy społecznej, systemu świadczeń rodzinnych oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Przesłanki przyznania świadczenia w postaci renty socjalnej reguluje ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 420 z późn. zm.). Na jej podstawie renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18 roku życia;
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia;
- w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Tytułem do otrzymywania renty socjalnej jest zatem posiadanie orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy oraz jednocześnie powstanie naruszenia sprawności organizmu powodującego niezdolność do pracy w okresach wskazanych w art. 4 ustawy o rencie socjalnej. Do nabycia prawa do renty socjalnej nie jest wymagane posiadanie stażu pracy.

Wskazana powyżej ustawa stanowi, że renta socjalna wynosi 100% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej i podwyższonej zgodnie z ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Kwota renty socjalnej jest corocznie waloryzowana. Jej podwyższenie następuje z urzędu, a jeżeli wypłata renty została wstrzymana - po jej wznowieniu. Od dnia 1 marca 2025 r. kwota renty socjalnej wynosi 1878,91 zł.

Odnosząc się do kwestii zmiany ustawy o rencie socjalnej należy zauważyć, że inicjatywa ustawodawcza w tym zakresie należała do obywateli. Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o rencie socjalnej został złożony w Sejmie RP IX kadencji, a Sejm RP X kadencji podjął prace nad projektem. Uchwalona w 27 września 2024 r. ustawa o zmianie ustawy o rencie socjalnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz.1615) wprowadziła dodatek

dopełniający w wysokości 2520 zł (od 1 marca br. 2610,72 zł.) przysługujący osobie uprawnionej do renty socjalnej, będącej całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji. Kwota dodatku jest waloryzowana. Ponadto, ustawa zawiera zmianę zasad łączenia renty socjalnej z rentą rodzinną poprzez podniesienie limitu łącznej kwoty obu świadczeń do kwoty 300% najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Informuję, że aktualnie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są prowadzone prace mające na celu zmianę przepisów ustawy o rencie socjalnej. Jednocześnie, w związku ze zgłaszanymi wątpliwościami dotyczącymi nierówności w uprawnieniach do dodatku dopełniającego pomiędzy osobami z orzeczoną niezdolnością do samodzielnej egzystencji, które są rencistami socjalnymi (zgodnie z ustawą o rencie socjalnej), a osobami pobierającymi rentę z tytułu niezdolności do pracy (zgodnie z ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawami regulującymi sytuację prawną rencistów mundurowych), w Ministerstwie przygotowano założenia projektu ustawy o dodatku dopełniającym dla osób z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy oraz z orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, pobierających inne świadczenia niż renta socjalna.

Wniosek o wpis projektu do Wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów został złożony do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Zespół do Spraw Programowania Prac Rządu Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odroczył podjęcie decyzji o wpisie do czasu dokonania analizy systemu świadczeń socjalnych pobieranych przez osoby z niepełnosprawnościami we współpracy m. in. z Ministerstwem Finansów. Obecnie, po przyjęciu uwag zgłoszonych przez KPRM, prowadzone są prace nad aktualizacją danych zawartych we wniosku.

Celem pokrycia kosztów opieki i rehabilitacji osoby z niepełnosprawnością w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowano ustawę o świadczeniu wspierającym z dnia 7 lipca 2023 r. (Dz. U. poz. 1429, z późn. zm.), która weszła w życie 1 stycznia 2024 r. Świadczenie wspierające przysługuje osobie, która ukończyła 18 rok życia, posiadającej decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia - o której mowa ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - w przedziale od 70 do 100 punktów w przyjętej skali.

W zależności od ustalonego poziomu potrzeby wsparcia przysługuje określona w ustawie wysokość świadczenia. Celem świadczenia wspierającego jest udzielenie osobom z niepełnosprawnościami, wykazującym potrzebę wsparcia, pomocy służącej częściowemu pokryciu wydatków związanych z zaspokojeniem ich szczególnych potrzeb życiowych. Osoba zainteresowana otrzymaniem wsparcia powinna złożyć wniosek do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, który wydaje decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, a po jej otrzymaniu zawnioskować o świadczenie wspierające do ZUS.

Kwota świadczenia wspierającego wynosi od 40% do 220% renty socjalnej, w zależności od poziomu potrzeby wsparcia osoby z niepełnosprawnością. Wraz z coroczną waloryzacją renty socjalnej waloryzowana będzie również wysokość świadczenia. Osobie z niepełnosprawnościami, spełniającej ustawowe warunki, świadczenie wspierające przysługuje bez względu na wysokość dochodu osiąganego przez nią, jej opiekuna lub członków jej rodziny.

Wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu służą także środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), z którego finansowany jest polski system rehabilitacji zawodowej i społecznej osób

z niepełnosprawnościami. Zakres pomocy określają przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W ich ramach istnieje możliwość finansowania osobom z niepełnosprawnościami, w części lub całości, np. zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych (przyznawanych na podstawie odrębnych przepisów) czy likwidacji barier dotyczących ich codziennego funkcjonowania - architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

Osoby z niepełnosprawnościami mogą również uzyskać wsparcie z programów zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Szczegółowe informacje dotyczące realizowanych programów udostępniane są na stronie internetowej PFRON pod adresem: <http://www.pfron.org.pl/> lub w Oddziałach PFRON.

Informuję przy tym, że osoby z niepełnosprawnościami znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i dochodowej mogą korzystać ze wsparcia świadczonego w ramach systemu pomocy społecznej, która jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, którym nie są one w stanie sprostać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zasady i tryb przyznawania tych świadczeń reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.).

Funkcją pomocy społecznej jest zatem w pierwszej kolejności wspieranie osób w ich wysiłkach zmierzających do zaspokojenia potrzeb bytowych, tak by stały się samowystarczalne. Rodzaj, forma i wymiar świadczenia powinny odpowiadać okolicznościom uzasadniającym udzielenie pomocy, zaś potrzeby osób i rodzin z niej korzystających winny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej. Do przesłanek umożliwiających uzyskanie pomocy zaliczają się m.in. niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba.

Świadczeń z systemu pomocy społecznej udziela się, co do zasady, na wniosek osoby zainteresowanej - każda sytuacja rozpatrywana jest indywidualnie, a przyznana pomoc powinna być dostosowywana do potrzeb jej beneficjenta. O tym, czy dana osoba (rodzina) kwalifikuje się do otrzymania świadczeń z pomocy społecznej, jak również o ich zakresie i formie, decyduje dyrektor (kierownik) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby wnioskującej ośrodka pomocy społecznej, na podstawie informacji zebranych podczas rodzinnego wywiadu środowiskowego przeprowadzanego przez pracownika socjalnego. Osobie niezadowolonej z wydanej decyzji przysługuje prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Osoba i rodzina niezadowolona z działalności ośrodka pomocy społecznej może również złożyć skargę do rady gminy.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej uzależnione jest od wysokości dochodu. Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Od 1 stycznia 2025 r. kryterium dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 1010 zł, a dla osoby w rodzinie 823 zł.

Obok kryterium dochodowego powinien wystąpić co najmniej jeden z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-15 ustawy o pomocy społecznej, np. niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba i inne.

Wśród wymienionych w przepisach ustawy o pomocy społecznej świadczeń pieniężnych znajdują się m.in. zasiłek okresowy (przysługujący w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień z innych systemów zabezpieczenia społecznego) i zasiłek celowy (przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu), o które mogą ubiegać się osoby i rodziny, jeżeli ich dochód jest niższy od odpowiedniego kryterium dochodowego.

Przekroczenie kryterium dochodowego przez osobę pobierającą lub ubiegającą się o świadczenie z pomocy społecznej nie uniemożliwia otrzymania wsparcia. W uzasadnionych przypadkach osobom i rodzinom, których dochody przekraczają kryteria dochodowe, możliwe jest przyznanie pomocy finansowej w formie bezzwrotnego specjalnego zasiłku celowego lub zasiłku okresowego, celowego albo pomocy rzeczowej - pod warunkiem zwrotu części bądź całości kwoty zasiłku albo wydatków na pomoc rzeczową.

Ośrodki pomocy społecznej udzielają też pomocy w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Wsparcie w tej formie przyznawane jest osobom, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy osób trzecich, a są jej pozbawione. Pomoc ta kierowana jest przede wszystkim do osób samotnych, ale również tych w rodzinie, którymi - z różnych przyczyn - najbliższa rodzina nie jest w stanie się zaopiekować. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Świadczą je osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, np. pielęgniarki, rehabilitanci czy fizjoterapeuci.

Informuję ponadto, że jednym z zadań pracownika socjalnego jest praca socjalna, prowadzona z osobami i rodzinami bez względu na ich dochód, polegająca m.in. na udzieleniu pomocy w uzyskaniu odpowiedniego poradnictwa (prawnego, psychologicznego, rodzinnego), pomocy w załatwianiu spraw urzędowych i innych spraw, których załatwienie może przyczynić się do poprawy sytuacji danej osoby czy rodziny.

Osoby w trudnej sytuacji życiowej mogą również ubiegać się o wsparcie z wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028. Program skierowany jest do dzieci i osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub z niepełnosprawnościami (w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych). Dodatkowo program dofinansowuje dowóz posiłków osobom niewychodzącym z domu ze względu na podeszły wiek lub niepełnosprawność, które same nie są w stanie posiłku przygotować. Z uwagi na podwyższenie kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze wsparcia w ramach programu, pomoc otrzymują osoby o dochodach nieprzekraczających 200 % kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Informuję ponadto, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nad projektem zmiany przepisów ustawy o pomocy społecznej pracuje Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej, powołany jako organ opiniotwórczo-doradczy Ministra. W skład zespołu wchodzi eksperci, praktycy i naukowcy, których zadaniem jest dokonanie gruntownego przeglądu funkcjonujących w ramach systemu pomocy społecznej rozwiązań prawnych i organizacyjnych. Jego zadaniem jest weryfikacja dostępności świadczeń i usług społecznych, analiza sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej, ocena funkcjonowania i finansowania instytucji pomocowych świadczących usługi całodobowe oraz opracowanie propozycji zmian prawnych i innych rekomendacji. Podejmowane przez jego członków wysiłki doprowadzą do integracji różnych form wsparcia i zacieśnienia współpracy między instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi oraz lokalnymi społecznościami, co przyczyni się do zwiększenia skuteczności realizowanych działań pomocowych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Maja Nowak
Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/